

ПРОИЗВОДСТВО И ПАЗАРИ НА НОВИ ХРАНИ, ГЕНЕТИЧНО МОДИФИЦИРАНИ ОРГАНИЗМИ И ГЕНЕТИЧНО МОДИФИЦИРАНИ ХРАНИ В БЪЛГАРИЯ¹

Проф. д-р Георги Герганов
Доц. д-р Виолета Блажева

Резюме: Настоящата разработка² има за цел проучване и разкриване на проблемите при производството и пазарите за реализация на селскостопанска продукция в България от гледна точка на новите храни, генетично модифицираните организми и генетично модифицираните храни. От тази позиция е разглеждана българската нормативна база (в съответствие с европейското законодателство) по отношение на тяхното производство и търговия. За постигането на поставената цел се идентифицират факторите, които оказват влияние, дефинирани в поставените задачи.

Ключови думи: нови храни, генетично модифицирани организми, генетично модифицирани храни, селскостопанска продукция

JEL: Q13, Q51

PRODUCTION AND MARKETS OF NOVEL FOODS, GENETICALLY MODIFIED ORGANISMS AND GENETICALLY MODIFIED FOODS IN BULGARIA

Prof. Georgi Gerganov, PhD
Assoc. Prof. Violeta Blazheva, PhD

Abstract: This paper aims to study and detect problems in production and markets for sale of agricultural products in Bulgaria in terms of novel foods, genetically modified organisms and genetically modified foods. From that point of view, the Bulgarian legislation (in conformity with European legislation) in respect with production and trade has been viewed. To achieve the goal, factors that have influence have been identified and defined in the tasks.

Key words: novel foods, genetically modified organisms, genetically modified foods, agricultural production

JEL: Q13, Q51

¹ Авторско участие: проф. д-р Георги Герганов - т. 1, доц. д-р Виолета Блажева - резюме, въведение, т. 2, т. 3, заключение.

² Разработката е част от резултатите по Проект №21 - 2012 „Производство и пазари на генетично модифицирани организми, храни и селскостопанска продукция”, чиято цел е да се изследват тенденциите при производството и търговията с генетично модифицирани организми и храни.

Производство и пазари на нови храни, генетично модифицирани организми и генетично модифицирани храни в България

Проф. д-р Георги Герганов
Доц. д-р Виолета Блажева

Въведение

Темата за производството и пазарите за реализация на нови храни, генетично модифицирани организми и генетично модифицирани храни е актуален момент от гледна точка на тяхното нормативно регламентиране. Съвместното отглеждане на генетично модифицирани организми с конвенционална и биологична селскостопанска продукция е пряко свързано с практическия избор на потребителите и на селскостопанските производители да се съобразяват с индивидуалните предпочитания и икономическите възможности при отчитане на правните задължения във връзка с обозначаването на генетично модифицирани организми. Производството на генетично модифицирани организми и генетично модифицирани храни е несъвместимо с възприятието на потребителите за биологично производство и за биологични продукти.

Целта на проект „Новите храни или какво трябва да знаем, за да направим своя информиран избор” (Фондация „Приложни изследвания и комуникации”) е да информира потребителите и да активизира упражняването на правата им чрез осигуряване на информация и просвета за генетично модифицираните и биологичните храни. Това не е точно така, тъй като *новите храни не са* генетично модифицирани храни и биологични храни. От тази позиция настоящата разработка има за **цел** изясняване на спецификата и разграничаване на новите храни и генетично модифицираните храни, както и изискванията (реда) за тяхното пускане на пазара. Целта е продиктувана и от нарушената процедура от страна на България, по прилагане на Директива 2009/41/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 май 2009 г. относно работата с генетично модифицирани микроорганизми в контролирани условия. За постигане на поставената цел се идентифицират факторите, които оказват влияние. Нейното изпълнение се дефинира със следните **задачи**:

- ✓ Проучване на теорията и практиката за изясняване на спецификата и понятийния апарат относно новите храни, генетично модифицираните организми и генетично модифицираните храни;
- ✓ Проблеми на входа и изхода на системата;
- ✓ Европейска политика в областта на новите храни, генетично модифицираните организми и генетично модифицираните храни;
- ✓ Българско законодателство по отношение на новите храни, генетично модифицираните организми и генетично модифицираните храни.

Обект на изследване са новите храни, генетично модифицираните организми и генетично модифицираните храни.

1. Нови храни – фундамент и ред за пускане на пазара

Нови храни или *нови хранителни съставки* са тези, които не са били предлагани за консумация от човека в търговската мрежа на територията на Ре-

публика България или на държава-член на Европейския съюз, и спадат към една от следните категории:³

1. Храни и хранителни съставки с нова или целенасочено изменена първична молекулна структура;

2. Храни и хранителни съставки, които се състоят или са изолирани от микроорганизми, гъби или нисши водолубиви растения;

3. Храни и хранителни съставки, които се състоят или са изолирани от растения и хранителни съставки или от животни, които не са традиционно култивирани или отглеждани и нямат история на безопасна употреба като храни;

4. Храни и хранителни съставки, произведени чрез прилагане на нетрадиционен за тях производствен процес, водещ до значителни промени в състава или структурата им, при което настъпват промени в хранителната стойност, метаболизма или количеството на нежелани вещества в тях.

Изискванията към новите храни и новите хранителни съставки се изразяват в това, че те не трябва да:

1. Представяват опасност за здравето на потребителя;

2. Заблуждават потребителя;

3. Се различават от храните или хранителните съставки, които са предназначени да заместят, до такава степен, че обичайната им консумация да доведе до неблагоприятни последици за потребителя по отношение на хранителната им стойност.

Към министъра на здравеопазването се създава Комисия по нови и генетично модифицирани храни, която:

1. Извършва първоначална оценка на заявленията за разрешение за пускане на пазара на нови храни и нови хранителни съставки;

2. Дава становища по получени от Европейската комисия, Европейския орган по безопасност на храните или от компетентен орган на друга държава-член на Европейския съюз:

а) доклади от извършени първоначални оценки на нови храни и нови хранителни съставки;

б) уведомления за пускане на пазара на нови храни или нови хранителни съставки, които са признати за съществено еквивалентни на традиционно използвани храни или хранителни съставки;

в) заявления за разрешения за пускане на пазара на генетично модифицирани храни, генетично модифицирани организми за използване във или като храни и храни, съдържащи съставки, произведени от генетично модифицирани организми;

3. Извършва по искане на Европейската комисия оценка за безопасност на храните съгласно Регламент 1829/2003 на Европейския парламент и Съвета на Европейския съюз;

4. Дава становища по други въпроси от компетентността на министъра на здравеопазването, възникнали при прилагането на този закон относно безопасността на новите храни и новите хранителни съставки, генетично модифицираните храни, генетично модифицирани организми използвани в или като храни и храните, съдържащи съставки, произведени от генетично модифицирани организми;

5. Участва в разработването на проекти на нормативни актове, свързани с безопасността на новите храни и новите хранителни съставки, генетично моди-

³ Закон за храните, ДВ, бр. 77 от 9 октомври 2012 г.

фицираните храни, генетично модифицирани организми, които ще се използват в или като храни и храните, съдържащи съставки, произведени от генетично модифицирани организми;

6. Поддържа електронен регистър за дейността си в интернет страницата на Министерството на здравеопазването.

Лице, което желае да пусне на пазара нова храна или нова хранителна съставка, е длъжно да извърши оценка на риска за човешкото здраве преди пускането ѝ на пазара.

При наличие на нова научна информация за новите храни или новите хранителни съставки, генетично модифицираните храни, генетично модифицирани организми, които ще се използват в или като храни или храните, съдържащи съставки, произведени от генетично модифицирани организми, и за последниците от пускането им на пазара върху човешкото здраве се извършва нова оценка на риска.

Пускането на пазара на нова храна или нова хранителна съставка се извършва само след получаване на разрешение по реда на Регламент 258/97. За целта лицето, което желае да пусне нова храна или нова хранителна съставка на територията на Република България за първи път, подава писмено заявление в Министерството на здравеопазването. Едновременно с подаването на заявлението заявителят изпраща копие на заявлението до Европейската комисия. Заявлението съдържа:

1. Данни за заявителя;
2. Техническо досие на новата храна или новата хранителна съставка;
3. Доклади за извършена оценка на риска на новата храна или новата хранителна съставка;
4. Предложение за начина на етикетирание и представяне на новата храна или новата хранителна съставка;
5. Условиата за пускане на пазара на новата храна или новата хранителна съставка;
6. предложение за план за наблюдение за неблагоприятни ефекти върху човешкото здраве след пускането на пазара на новата храна или новата хранителна съставка;
7. Резюме на техническото досие и на оценката на риска за човешкото здраве;
8. Допълнителна информация.

В срок три месеца от получаването на заявление се изготвя доклад за първоначална оценка. Докладът съдържа заключение относно необходимостта за извършване на допълнителна оценка по реда, определен в Регламент 258/97. Министерството на здравеопазването изпраща доклада за първоначалната оценка на Европейската комисия. При спазване на процедурата, определена в посочения Регламент, всяка държава-член на Европейския съюз, може да изкаже становище или да направи мотивирано възражение по доклада за първоначалната оценка. Заявителят трябва да предоставя на държавите-членки на Европейския съюз, при поискване информация и копия от документи, свързани с подаденото от него заявление. Министърът на здравеопазването или оправомощен от него заместник-министър издава разрешение за пускане на пазара на нова храна или хранителна съставка, при условие че:

1. Не се изисква извършването на допълнителна оценка;
2. Не е получено мотивирано възражение.

Министерството на здравеопазването, при спазване на процедурата по Регламент 258/97, незабавно информира заявителя, че може да пусне на пазара новата храна или новата хранителна съставка.

В случай, че се изисква извършване на допълнителна оценка или при подадено мотивирано възражение, се прилагат процедурата и редът за взимане на решение, определени в Регламент 258/97.

Списъкът на разрешените за пускане на пазара нови храни и нови хранителни съставки се публикува в служебния бюлетин и в интернет страницата на Министерството на здравеопазването. Министърът на здравеопазването уведомява писмено министъра на земеделието и храните за издадените разрешения.

2. Генетично модифицирани организми – фундамент и ред за пускане на пазара

Генетично модифицираните храни,⁴ *генетично модифицираните организми*⁵ за използване в или като храна⁶ и храните, съдържащи съставки произведени от генетично модифицирани организми не трябва да:

1. Имат неблагоприятни последици върху човешкото здраве или околната среда;
2. Заблуждават потребителя;
3. Се различават от храните или хранителните съставки, които са предназначени да заместят до такава степен, че обичайната им консумация да доведе до неблагоприятни последици за потребителя по отношение на хранителната им стойност.

От 2010 г. е забранено влагането на продукти и съставки, които се състоят, съдържат или са произведени от генетично модифицирани организми при производството на детски храни.

Лице, което желае да пусне на пазара генетично модифицирана храна, генетично модифицирани организми, които ще се използва в или като храна или храна, съдържаща съставки произведени от генетично модифицирани организми, е длъжно да извърши преди пускането на пазара:

1. Оценка на риска за човешкото здраве;
2. Оценка на риска за околната среда.

Оценката на риска се извършва за всеки отделен случай въз основа на съществуващи научни и технически данни и включва:

1. Анализ на всички потенциални неблагоприятни последици върху човешкото здраве и/или околната среда, които могат да настъпят пряко или косвено при пускането на пазара на нова храна или нова хранителна съставка, генетично модифицирана храна, генетично модифицирани организми, които ще се

⁴ Закон за храните, ДВ, бр. 77 от 9 октомври 2012 г., Допълнителни разпоредби, § 1., т. 9.

"Генетично модифицирана храна" е храна, която се състои, съдържа или е произведена от ГМО.

⁵ Закон за генетично модифицирани организми, ДВ, бр. 99 от 16 декември 2011 г., Допълнителни разпоредби, § 1., т. 3.

"Генетично модифициран организъм" е организъм (с изключение на човешкия организъм), включително микроорганизъм, в който генетичният материал е бил променен по начин, който не настъпва естествено при чифтосване и/или естествена рекомбинация.

⁶ Закон за храните, ДВ, бр. 77 от 9 октомври 2012 г., Допълнителни разпоредби, § 1., т. 10.

"ГМО за използване в или като храна" е ГМО, който може да бъде използван като храна или като източник за производство на храни.

използват в или като храна или храна, съдържаща съставки произведени от генетично модифицирани организми, включително анализ на потенциалните кумулативни дългосрочни последици от пускането на тези храни на пазара;

2. Заключение за потенциалното въздействие върху човешкото здраве и/или околната среда при консумация.

Оценка на риска за околната среда се извършва по реда на Закона за генетично модифицирани организми.

Пускането на пазара на генетично модифицирана храна, генетично модифицирани организми, които ще се използват в или като храна или храна, съдържаща съставки произведени от генетично модифицирани организми, се извършва само след получаване на разрешение от Европейската комисия по реда на Регламент 1829/ 2003 на Европейския парламент и на Съвета на Европейския съюз и при спазване на съответните условия, определени в разрешението.⁷

За получаване на разрешение лицето, което желае да пусне на пазара генетично модифицирана храна, генетично модифицирани организми, които ще се използват в или като храна или храна, съдържаща съставки произведени от генетично модифицирани организми, подава писмено заявление в Министерството на здравеопазването.

Когато продукт се пуска на пазара само като храна за консумация от човека, заявлението трябва да съдържа изрична декларация за това, основана на данни, които могат да бъдат проверени.

Когато продуктът може да бъде използван като храна за консумация от човека и като фураж, се подава едно заявление до министъра на здравеопазването, съдържащо следната информация:

1. Данни за заявителя:

а) име, ЕГН, номер на документа за самоличност и постоянен адрес - за физическите лица;

б) наименование, седалище, адрес на управление и идентификационен код БУЛСТАТ - за едноличните търговци и юридическите лица;

2. Техническо досие на генетично модифицираната храна, генетично модифицирани организми, които ще се използват в или като храна или храната, съдържаща съставки произведени от генетично модифицирани организми, което включва информацията, необходима за извършване на оценката на риска за човешкото здраве от пускането на пазара на тези храни:

а) наименование и предназначение на храната, нейната спецификация, включително и вида на генетичната модификация;

б) информация за съответствие с изискванията по приложение № 2 на Протокола от Картахена, когато е приложимо;

в) подробно описание на метода на производство и преработка, когато е приложимо;

г) копия от доклади за проведени изследвания, включително и налични данни от независими проучвателни изследвания и всяка друга допълнителна информация;

д) анализи, придружени от необходимата информация и данни, че характеристиките на храната не се различават от тези на храните, които са предназначени да заместят, при които са взети предвид границите за естествена вариация на характеристиките по отношение на състав, хранителна стойност или храни-

⁷ Пак там, чл. 23 е.

телен ефект, предназначение за употреба и последствия за здравето на определени групи от населението, или предложение за етикетиране на храната.

3. Мотивирано становище, че храната няма да предизвика етични и/или религиозни проблеми у потребителите, или предложение за етикетиране на храната;

4. Условията за пускане на пазара на храната или на храните, произведени от нея, както и специфични условия за начин на употреба или приготвяне, когато е приложимо;

5. Описание на методите за вземане на проби, откриване и определяне на генетичната модификация и когато е приложимо, за откриване и определяне на генетичната модификация в храната и/или в храни, произведени от нея;

6. Проби от храната и контролни проби, както и информация за наличие и достъп до референтен материал;

7. Резюме на досието в стандартизиран вид и резюме на оценката на риска за човешкото здраве;

8. Предложение за последващо пускане на пазара на наблюдение относно употребата на храната, когато е приложимо.

Когато е подадено заявление за генетично модифицирани организми, които ще се използват в или като храна, понятието "храна" означава "генетично модифицирана храна".

Когато генетично модифицирани организми се използват в или като храна или храна, съдържаща съставки, произведени от генетично модифицирани организми, към заявлението се прилагат:

1. Пълното техническо досие на генетично модифицирания организъм и заключенията от извършената оценка на риска или копие от разрешението за пускане на пазара на генетично модифициран организъм като продукт или съставка на продукт, когато има издадено такова разрешение;

2. План за наблюдение за неблагоприятни ефекти върху околната среда след пускането на генетично модифицирания организъм на пазара, както и предложение за продължителността на наблюдението.

Когато заявлението се отнася до вещество, чиято употреба и пускане на пазара са свързани с включването му в списък на разрешени вещества по реда на друг нормативен акт на Европейските общности, това изрично се посочва в заявлението, като се предоставя и информация за статута на веществото по реда на съответния акт.

Заявлението се попълва и представя при спазване на изискванията на Регламент 641/2004 на Европейската комисия и съгласно препоръки на Европейската комисия и ръководства на Европейския орган по безопасност на храните, приети съгласно Регламент 1829/2003. То се подава на български и на английски език на хартиен и на електронен носител. В него изрично се посочва кои документи и/или информация заявителят иска да бъдат поверителни, като за целта ги прилага отделно.

Към заявлението се прилага удостоверение за актуалното състояние на регистрацията на заявителя (когато е едноличен търговец или юридическо лице) и информация за генетично модифицираната храна, генетично модифицираните организми, които ще се използват в или като храна или храната, съдържаща съставки, произведени от генетично модифицирани организми, пускани на пазара извън територията на страната, когато има такива случаи.

Заявителят може да се позове на информация или резултати от предишни заявления на други заявители или да предостави допълнителна информация,

която смята за подходяща, при условие че информацията и резултатите не са поверителни или другите заявители са дали своето писмено съгласие.

Министерството на здравеопазването уведомява писмено Министерството на земеделието и храните за подадените заявления. Министерството на здравеопазването:

- в срок 14 дни уведомява писмено заявителя, че заявлението е получено, като изрично посочва датата на получаването му;

- незабавно информира и изпраща заявлението и приложените към него документи на Европейския орган по безопасност на храните в съответствие с изискванията на Регламент 1829/2003.

Европейският орган по безопасност на храните дава становище при условията и по реда, определени в Регламент 1829/2003.

Разрешение за пускане на пазара на генетично модифицирана храна, генетично модифицираните организми, които ще се използват в или като храна или храна, съдържаща съставки произведени от генетично модифицирани организми, се предоставя в съответствие с процедурата, определена в Регламент 1829/2003, като Европейската комисия уведомява заявителя за взетото решение.

Списъкът на разрешените за пускане на пазара генетично модифицирани храни, генетично модифицирани организми, които ще се използват в или като храна или храна, съдържаща съставки произведени от генетично модифицирани организми, се публикува в служебния бюлетин и в интернет страницата на Министерството на здравеопазването.

Изменението, временното прекратяване и отнемането на разрешение за пускане на пазара на генетично модифицирана храна, генетично модифицирани организми, които ще се използват в или като храна или храна, съдържаща съставки произведени от генетично модифицирани организми, се извършват по реда, определен в Регламент 1829/2003.

Разрешението се подновява на 10 години, като в срок до една година преди изтичането на срока му на валидност лицето, получило разрешението, трябва да изпрати заявление до Европейската комисия. Продължаване на действието на разрешението се извършва по реда, определен в Регламент 1829/2003.

Лицата, получили разрешение и лицата, отговорни за пускането на пазара, са длъжни да спазват условията или ограниченията за пускане на пазара на генетично модифицирана храна, генетично модифицирани организми, които ще се използват в или като храна или храна, съдържаща съставки произведени от генетично модифицирани организми, описани в разрешението.

Лицата, получили разрешение, към които е поставено изискване за последващо пускане на пазара наблюдение и/или за изпълнение на план за наблюдение за неблагоприятни ефекти върху околната среда след пускането на генетично модифицирания организъм на пазара, трябва да извършват наблюденията и да предоставят информация по реда, определен в Регламент 1829/2003.

Лицата, получили разрешение, които искат да променят условията, определени в него, подават заявление при спазване на процедурата, определена в Регламент 1829/2003.

Лицата, които пускат на пазара генетично модифицирани храни, съдържащи или състоящи се от генетично модифицирани организми, включително и в насипно състояние, са длъжни да предоставят на купувачите в писмен вид информация за това, че **храната съдържа или се състои от генетично модифицирани организми**, както и уникалния код на генетично модифицирания организъм.

Производителите и търговците на храните са длъжни да предоставят на купувачите информацията, че храната съдържа или се състои от генетично модифицирани организми, както и уникалния код на генетично модифицирания организъм, в писмен вид в придружаващите партидата документи и на етикета на продукта и на следващите етапи от предлагането ѝ на пазара.

Производителите и търговците са длъжни да имат въведени система и процедури за:

1. Съхраняване на информацията;
2. Идентифициране на лицата, от които са закупили и на които са продали храните.

Информацията се съхранява за период от 5 години след реализирането на всяка сделка.

При етикетиране на генетично модифицирани храни, съдържащи или състоящи се от генетично модифицирани организми, и храни, съдържащи съставки, произведени от генетично модифицирани организми, в допълнение към изискванията, се спазват изис-кванията на Регламент 1829/2003 и Регламент (ЕО) № 1830/2003.

В страната се *вносят* храни, които отговарят на изискванията на Закона за храните, Закона за ветеринарномедицинската дейност, Закона за защита на растенията и нормативните актове по прилагането им. Могат да се *вносят* и храни, които отговарят на изискванията, признати от Европейските общности за еквивалентни, или на определените изисквания съгласно споразумение, сключено между Европейските общности и страна износител.

При *внос на храни, съдържащи или състоящи се от генетично модифицирани организми, вносителят задължително* представя *информацията* в придружаващите партидата документи *за вида и количественото съдържание на генетично модифицирания организъм.*

Условията и редът за *внос* на суровини и *храни от животински произход* в страната се уреждат по реда на Закона за ветеринарномедицинската дейност.

На официален контрол подлежат:

1. Всички етапи на производство, преработка и дистрибуция на храни;
2. Състоянието и начинът за използване на площадките, сградите, инсталациите и прилежащото им пространство, техническото и материалното оборудване, транспортните средства, свързани с производството и търговията с храни;
3. Суровините, съставките, добавките и другите продукти, които се използват за производство на храни;
4. Технологичните процеси за производство на храни;
5. Миеците, почистващите, дезинфекционните, дезинсекционните и дератизационните препарати и процеси;
6. Материалите и предметите, предназначени да влязат в контакт с храните;
7. Полуготовите и готовите храни;
8. Етикетирането, представянето и рекламата на храните, включително съответствието им с Регламент (ЕО) № 510/2006 на Съвета от 20 март 2006 г. относно закрилата на географски указания и наименования за произход на земеделски продукти и храни и Регламент (ЕО) № 509/2006 на Съвета от 20 март 2006 г. относно селскостопански и хранителни продукти с традиционно специфичен характер;

9. Методите и средствата за съхраняване и консервиране на храните;
10. Хигиената на лицата, които влизат в контакт пряко или косвено с материалите и продуктите;
11. Добрите практики за производство и търговия с храни, системата за управление на безопасността на храните, системата за анализ на опасностите и критични контролни точки или съответните процедури, основани на нейните принципи, а също технологичната документация.

Контролът се отнася както за храните, които се произвеждат и продават на територията на страната, така и за храните, предназначени за *износ*.

3. Европейска политика в областта на генетично модифицираните организми и генетично модифицираните храни

Според Европейската комисия е необходимо България да прилага правилно Директива 2009/41/ЕО, която се отнася за дейностите, свързани с генетично модифицираните организми. Комисията счита, че България не е успяла да изпълни изискванията на Директивата за вземане на всички адекватни мерки да се ограничи възможният риск за човешкото здраве и околната среда, които биха възникнали вследствие на тези дейности. Искането е отправено под формата на „мотивирано становище“ съгласно прилаганите в Европейския съюз процедури за нарушение.⁸ И по-конкретно, когато микроорганизмите биват генетично модифицирани, култивирани, съхранявани, превозвани, унищожавани или използвани по друг начин, хората и околната среда могат да бъдат изложени на риск.

Директива 2009/41/ЕО изисква държавите-членки да гарантират, че са взети всички необходими мерки за избягване на дейности, свързани с генетично модифицираните микроорганизми, които имат негативни последици за човешкото здраве и околната среда. Тя класифицира рисковете от излагане на негативни последици по следния начин: без или с незначителен риск, ниска степен на риск, умерен риск и висока степен на риск. Посочени са подробни критерии за оценка на риска, както и защитни мерки за всяко от четирите равнища на риск.

Комисията счита, че начинът, по който България е приложила Директива 2009/41/ЕО, не е в състояние да контролира всички възможни рискове за човешкото здраве и околната среда.⁹ Директивата изисква на компетентните органи да се съобщава всяка нова информация за - или промяна в - дадена дейност с възможен значителен риск, докато националното законодателство изисква подобно съобщаване само, ако съществува нова научна или „друга“ информация. България също не е успяла да осигури правно своето задължение да изпраща на Комисията годишни доклади по определени дейности.

Системата за даване на разрешения на Европейския съюз има за цел да осигури безопасността на разрешените генетично модифицирани организми, като в същото време създаде вътрешен пазар за тези продукти. Имайки предвид разнообразието от национални, регионални и местни условия, в които работят европейските земеделски производители, и в съответствие с Директива 2001/18/ЕО държавите-членки имат право да вземат подходящите мерки, за да

⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-291_bg.htm

Контрол над генетично модифицираните организми: Комисията изисква България да прилага правилата за микроорганизмите, IP/11/291, Брюксел, 14 март 2011 г.

⁹ Повече информация относно процедурата за нарушение: MEMO/11/162.

избегнат случайното наличие на генетично модифицирани организми в други продукти.

По отношение на европейското законодателство са необходими усилия за задължително обозначаване и етикетиране на хранителните продукти, произведени от хранени с генетично модифицирани организми животни. Ясното обозначаване на производните продукти ще доведе до създаването на два пазара, които ще предлагат възможност за икономическа печалба за производителите, неизползващи генетично модифицирани организми, и същевременно ще обезпечат информираността и свободата на избор за потребителя.

В съответствие с принципа на субсидиарност е необходимо да се подчертае важността на съвместното съществуване на култури с генетично модифицирани организми и без генетично модифицирани организми за местните и регионалните власти.

На държавите-членки се предоставя възможност да ограничат или забранят отглеждането на генетично модифицирани организми на своя територия. Предложената нормативна уредба дава допълнителна свобода на избор на държавите-членки т.е. предложението се базира върху даване на правомощия на държавите-членки, а не върху по-засилена хармонизация от страна на Общността. По този начин е постигнато основното съответствие на предложените мерки с принципите на субсидиарност и пропорционалност.

Заключение

Основна цел на европейската политика за безопасност на храните е постигане на възможно най-високо ниво на защита на човешкото здраве по отношение на храните. За целта Общността разработи законодателство, което постоянно се контролира и се основава на анализ на риска.

Темата за генетично модифицираните храни предизвиква широка дискусия в обществените среди. Европейският съюз е приел всеобхватна правна рамка за даването на разрешения за продукти, състоящи се или получени от генетично модифицирани организми. Процедурата за даване на разрешения обхваща употребата на генетично модифицирани организми и получените от тях продукти за храна и фураж, промишлена преработка и отглеждане.

„Най-добрият“ избор по отношение на генетично модифицираните организми изисква изготвяне на научна оценка, която да не се основава единствено на познания вследствие на вече придобит опит, а която да е задълбочена и независима по отношение на рисковете, свързани с отглеждането на генетично модифицирани организми.

Възможността държавите-членки да ограничават или забраняват отглеждането на генетично модифицирани организми на своя територия ще позволи запазването на разнообразието от видове и начини на селскостопанско производство, а следователно и свободата на избор на земеделските стопани и потребителите, като по този начин се допринася за развитието на селските райони.